

Advies van 28 april 2022
over een ontwerp van *koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor*

A. Inleiding

1. De heer Pierre-Yves DERMAGNE, Vice-eersteminister en Minister van Economie en Werk, heeft op 2 februari 2022 de Hoge Raad aangeschreven met het verzoek een advies uit te brengen over een *ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor*.

Het voor advies voorgelegd ontwerp beoogt het bestaand koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor (hierna: het koninklijk besluit van 17 augustus 2018) te wijzigen, en dit op twee vlakken:

- enerzijds is het ontwerp erop gericht om, rekening houdend met de ervaring ingevolge de COVID-19-gezondheids crisis, een reglementair kader te creëren dat de organisatie van hybride vergaderingen en vergaderingen op afstand van de Stagecommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (hierna: IBR) mogelijk maakt;
- anderzijds wenst het ontwerp de Stagecommissie de mogelijkheid te bieden om de stage van een stagiair-bedrijfsrevisor te verlengen, in het geval het Instituut wegens overmacht niet in de mogelijkheid is (geweest) om de (theoretische en/of praktische) stage-examens te organiseren.

2. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft de wettelijke taak bij te dragen tot de ontwikkeling van het wettelijk en reglementair kader dat van toepassing is op de economische beroepen, onder meer via het verstrekken van adviezen of aanbevelingen - op eigen initiatief of op verzoek - aan het Parlement, de regering, het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren of aan de beroepsorganisaties voor de economische beroepen.

Meer in het bijzonder moet de Hoge Raad verplicht worden geraadpleegd voor elk besluit met betrekking tot het beroep van de bedrijfsrevisor en voor elk besluit dat wordt genomen in uitvoering van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en

belastingadviseur (hierna: de wet van 17 maart 2019) of de wetten betreffende het beroep van bedrijfsrevisor¹.

De rol van de Hoge Raad bestaat erin om erop toe te zien dat het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer bij de uitoefening van de opdrachten worden in acht genomen, alsook om zich ervan te vergewissen dat de besluiten beantwoorden aan de geest van de wet en de nodige rechtszekerheid waarborgen.

De Koning moet elke afwijking van een éénsluitend advies van de Hoge Raad uitdrukkelijk met redenen omkleden.

De Hoge Raad moet het hem gevraagde advies binnen drie maanden uitbrengen, dus *in concreto* uiterlijk tegen 2 mei 2022 (artikel 80, eerste en derde lid, van de wet van 17 maart 2019).

B. Context en inhoud van het voor advies voorgelegd ontwerp

3. De heer Pierre-Yves DERMAGNE, Vice-eersteminister en Minister van Economie en Werk, preciseert in zijn verzoek om advies aan de Hoge Raad van 2 februari 2022 dat een voorstel van het IBR aan de basis ligt van het voor advies voorgelegd ontwerp van besluit. Hij licht de context en inhoud van het voorgelegd ontwerp van besluit toe als volgt:

L'article 65 de la loi 7 décembre 2016 portant organisation de la profession et de la supervision publique des réviseurs d'entreprises prévoit que :

« Le Roi arrête, sur proposition ou le cas échéant après avis de l'Institut rendu dans un délai de trois mois, les règlements nécessaires pour assurer le fonctionnement de l'Institut et la réalisation des objectifs que la présente loi lui assigne. Ces règlements sont pris sur proposition ou après avis du Conseil supérieur. »

Dans ce cadre, l'IRE a - par courrier électronique du 2 septembre 2021 - transmis des propositions d'adaptation de l'arrêté royal du 17 août 2018 relatif à l'accès à la profession de réviseur d'entreprises.

Les objectifs de ces propositions sont en substance (i) de créer, compte tenu de l'actuelle crise sanitaire, un cadre réglementaire permettant d'autoriser et de faciliter la tenue de réunions hybrides et en distanciel de la Commission de stage de l'IRE (indépendamment d'une pandémie ou de décisions des autorités publiques), et (ii) de permettre une prolongation du stage d'un stagiaire si l'IRE, en raison d'un cas de force majeure (telle qu'une pandémie), n'a pas été en mesure d'organiser durant le stage les examens de stage théoriques et/ou pratiques.

Les propositions transmises par l'IRE ont été intégrées dans le projet d'arrêté royal cité en rubrique, pour lequel l'avis du Conseil supérieur des Professions économiques est souhaité.

---

¹ Deze opdracht vloeit voort uit artikel 80, eerste lid, van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur.

4. Tot dusver is voor de vergaderingen van de Stagecommissie van het IBR “fysiek vergaderen” steeds het uitgangspunt geweest. Het huidige koninklijk besluit voorziet weliswaar in de mogelijkheid voor de Voorzitter van de Stagecommissie om – in geval van hoogdringendheid – de Stagecommissie bijeen te roepen *“voor een vergadering die, in voorkomend geval, kan plaatsvinden door middel van een telefoon- of videoconferentie”* (artikel 4, § 2, van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018).

5. Sinds maart 2020 hebben specifieke (gezondheids)maatregelen ingevolge de COVID-19-crisis de gebruikelijke werkwijze van het “fysiek vergaderen” van de Stagecommissie echter noodgedwongen doorkruist.

Het voor advies voorgelegd ontwerp van besluit zorgt voor een reglementair kader om voortaan “hybride vergaderingen” en “vergaderingen op afstand” van de Stagecommissie mogelijk te maken, en dit ook buiten crisissituaties of specifieke overheidsbeslissingen om.

Meer concreet voorziet het ontwerp van besluit in de volgende aanpassing van artikel 4 van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018²:

- ✓ **In principe** zal de vergadering van de Stagecommissie voortaan een **“hybride” vergadering** zijn, d.w.z. de leden van de Stagecommissie hebben de keuze om deel te nemen aan de vergadering hetzij fysiek, hetzij op afstand (door middel van een elektronisch communicatieplatform).
- ✓ **Tenzij:**
  - de vergadering van de Stagecommissie **uitsluitend in fysieke aanwezigheid** wordt gehouden, op verzoek van de Voorzitter van de Stagecommissie; of
  - de vergadering van de Stagecommissie **uitsluitend op afstand** wordt gehouden, ingeval van hoogdringendheid.

6. Volledigheidshalve kan worden vermeld dat de Hoge Raad vanwege de federale Minister, bevoegd voor Economie, op 2 februari 2022 ook nog een tweede verzoek om advies heeft ontvangen, meer in het bijzonder omtrent een ontwerp van koninklijk besluit tot aanpassing van de artikelen 6, 16 en 24 van het koninklijk besluit van 22 februari 2019 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren.

Om voor de Algemene vergadering van het IBR, de vergaderingen van de Raad en die van het Uitvoerend comité van het IBR voortaan eveneens hybride vergaderingen en vergaderingen op afstand mogelijk te maken, omvat dit tweede ontwerp van besluit gelijkaardige aanpassingen van het reglementair kader.

---

² Voor een officieuze coördinatie van de voorgestelde wijzigingen aan het bestaand koninklijk besluit van 17 augustus 2018: zie bijlage aan onderhavig advies.

7. Schematisch kan de nieuwe regeling, zoals voorgesteld in het voor advies voorgelegd ontwerp, hierna als volgt worden weergegeven.

De aanpassingen die zijn voorgesteld in het ontwerp tot wijziging van het huishoudelijk reglement, zijn in onderhavig schema eveneens vermeld:

	<p>Ontwerp tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 (toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor)</p> <p><i><u>Voor advies voorgelegd aan de Hoge Raad</u></i></p>	<p>Ontwerp tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 2019 (huishoudelijk reglement van het IBR)</p> <p><i><u>(tweede verzoek om advies aan de Hoge Raad)</u></i></p>		
	Stagecommissie	Raad	Uitvoerend comité	Algemene vergadering
Principe	<i>Hybride vergadering</i>	<i>Hybride vergadering</i>	<i>Hybride vergadering</i>	<i>Hybride vergadering</i>
Uitzondering	<p>Uitsluitend <i>fysieke</i> vergadering: op verzoek van de voorzitter van de Stagecommissie</p>	<p>Uitsluitend <i>fysieke</i> vergadering: op verzoek van (onder)voorzitter <u>of</u> van meerderheid van raadsleden</p>	<p>Uitsluitend <i>fysieke</i> vergadering: op verzoek van (onder)voorzitter</p>	<p>Uitsluitend <i>fysieke</i> vergadering: op beslissing van de Raad</p>
	<p>Uitsluitend <i>op afstand</i>: ingeval van hoogdringendheid</p>	<p>Uitsluitend <i>op afstand</i>: ingeval van hoogdringendheid</p>	/	<p>Uitsluitend <i>op afstand</i>: ingeval van overmacht (waarbij fysieke deelname aan vergadering</p>

				wordt verhinderd)
	/	/	/	Uitstellen
Modaliteiten voor vergadering op afstand	/	/	/	Zie huishoudelijk reglement (voorstel van aanpassing: artikel 6, §§ 3 tot 5)

8. Naast voormelde aanpassing van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018 met het oog op de organisatie van hybride vergaderingen van de Stagecommissie, omvat het voor advies voorgelegd ontwerp ook nog een bijkomende bepaling in verband met de mogelijke verlenging van de stage.

Meer in het bijzonder geeft het ontwerp aan de Stagecommissie de mogelijkheid om de stage van een stagiair te verlengen *“als het Instituut, ingeval van overmacht, niet in de mogelijkheid was om de theoretische en/of praktische stage-examens te organiseren”*.

In dit geval wordt de stage van de betrokken stagiair verlengd *“met de termijn noodzakelijk voor de organisatie van de theoretische en/of praktische stage-examens waaraan de stagiair niet heeft kunnen deelnemen”* (artikel 21, § 2, van het ontwerp).

C. Eénsluïdend advies van de Hoge Raad

C.1. Betreffende de organisatie van “hybride” vergaderingen en vergaderingen op afstand van de Stagecommissie (voorstel van aanpassing van artikel 4)

9. Sinds maart 2020 heeft de recente gezondheidscrisis ingevolge de COVID-19-pandemie, met de diverse hieruit voortvloeiende (gezondheids)maatregelen vanwege de overheid, een aanzienlijke impact gehad op de wijze van vergaderen en beraadslagen van heel wat instellingen en organisaties.

Ook het IBR zag zich in de afgelopen periode genoodzaakt om de vergaderingen van zijn organen op een alternatieve wijze te organiseren. Tot 30 juni 2020 kon het IBR zich daarvoor baseren op het Koninklijk besluit nr. 4 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake mede-eigendom en het vennootschaps- en verenigingsrecht in het kader van de strijd tegen de COVID-19-pandemie (*Belgisch Staatsblad*, 9 april 2020, tweede editie).

Met het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit wordt het “hybride” en “op afstand” vergaderen van de Stagecommissie voortaan formeel verankerd in het koninklijk besluit van 17 augustus 2018, los van enige uitzonderingssituatie (zoals pandemie) of specifieke overheidsbeslissing. De leden van de Stagecommissie kunnen kiezen om deel te nemen aan de vergadering van de Stagecommissie “hetzij fysiek, hetzij op afstand”.

De Hoge Raad staat positief tegenover de uitbreiding van de vergadermodaliteiten van de Stagecommissie van het IBR en juicht het gebruik van de moderne communicatietechnologieën bij de vergaderingen en beraadslagingen van de Stagecommissie van het Instituut toe. Het initiatief van de Minister om, op voorstel van het Instituut, de “hybride” vergadering en de vergadering “op afstand” van de Stagecommissie uitdrukkelijk in de regelgeving te verankeren, komt volgens de Hoge Raad de rechtszekerheid zeker ten goede.

10. De Hoge Raad betreurt evenwel dat in het ontwerp geen specifieke modaliteiten voor “hybride” vergaderingen of vergaderingen op afstand van de Stagecommissie aan bod komen, dit met het oog op de nodige garanties voor een correct verloop van de beraadslaging en besluitvorming en voor het waarborgen van de veiligheid.

Er wordt weliswaar bepaald dat de deelname op afstand gebeurt door middel van een “*door het Instituut ter beschikking gesteld elektronisch communicatieplatform*”, maar het is niet duidelijk of de personen die de vergadering van de Stagecommissie op afstand bijwonen al dan niet rechtstreeks en gelijktijdig aan de besprekingen en de beraadslagingen kunnen deelnemen, of zij de mogelijkheid hebben om vragen te stellen, enz.

Volgens de Hoge Raad is het dan ook noodzakelijk om het ontwerp op dit punt aan te vullen, teneinde te garanderen dat bij het verloop van de besprekingen en de beraadslagingen van de Stagecommissie geen onderscheid wordt gemaakt naargelang men al dan niet fysiek aanwezig is.

Minstens zou moeten bepaald worden dat het elektronisch communicatiemiddel dat door het Instituut ter beschikking wordt gesteld, de personen die op afstand deelnemen aan de vergadering moet toelaten om rechtstreeks en gelijktijdig kennis te nemen van de besprekingen, deel te nemen aan de beraadslagingen en alle vragen te stellen die zij nuttig achten.

11. Volgens de Hoge Raad zou de voorgestelde regeling nog aan duidelijkheid en helderheid kunnen winnen indien een aantal begrippen nader worden gedefinieerd en indien een coherente terminologie wordt gehanteerd.

Zo worden best een aantal definities in de voorgestelde regeling toegevoegd, zoals bijvoorbeeld:

- *“Hybride vergadering”*: hiermee wordt een vergadering bedoeld waarbij niet alle deelnemers fysiek vanuit dezelfde ruimte deelnemen aan de vergadering, maar waarbij één of meerdere deelnemers aan de vergadering deelnemen door middel van een elektronisch telecommunicatiemiddel dat een gezamenlijke beraadslaging toelaat;
- *“Vergadering op afstand”*: hiermee wordt een vergadering bedoeld waarbij de deelnemers aan de vergadering deelnemen door middel van een elektronisch telecommunicatiemiddel dat een gezamenlijke beraadslaging toelaat, zonder dat twee of meer deelnemers fysiek vanuit dezelfde ruimte op die manier deelnemen aan de vergadering;
- *“Vergadering in fysieke aanwezigheid”*: hiermee wordt een vergadering bedoeld waarbij de deelnemers aan de vergadering fysiek aanwezig zijn in dezelfde ruimte en op die manier deelnemen aan de vergadering.

Daarnaast kan vastgesteld worden dat in het voor advies voorgelegd ontwerp van besluit verwezen wordt naar een “elektronisch communicatieplatform” dat door het Instituut wordt ter beschikking gesteld voor de organisatie van vergaderingen op afstand.

In andere regelgeving in verband met “hybride” vergaderingen of vergaderingen op afstand wordt echter meestal verwezen naar het gebruik van een “elektronisch communicatiemiddel”; dit is onder meer het geval in het WVV, in de wet van 7 december 2016 met betrekking tot het College, in voormeld KB nr. 4,...).

Het is voor de Hoge Raad niet duidelijk waarin een elektronisch communicatie“platform” zich eventueel onderscheidt van een elektronisch communicatie“middel”, noch waarom in het voorliggend ontwerp gekozen is voor het begrip “elektronisch communicatieplatform”.

Voor zover hetzelfde begrip wordt bedoeld, geeft de Hoge Raad de voorkeur aan het gebruik van een terminologie die coherent en in lijn is met de terminologie gehanteerd in andere regelgeving.

12. Volledigheidshalve kan nog worden aangestipt dat het gebruik van een elektronisch communicatiemiddel voor het “op afstand vergaderen” mogelijks impliceert dat persoonsgegevens van de deelnemers (natuurlijke personen) aan de vergadering worden verwerkt, zoals bijvoorbeeld hun identificatiegegevens, eventueel hun afbeelding en hun contactgegevens, e-mailadres, elektronische communicatiegegevens zoals IP-adres, ...

In zoverre een verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt, moet worden nagegaan of de voorgestelde regeling in lijn ligt met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

Gezien de specifieke bevoegdheid en deskundigheid van de Gegevensbeschermingsautoriteit op het vlak van elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, neemt de Hoge Raad in dit verband echter geen standpunt in maar verwijst hij – voor zover nodig geacht - naar het standpunt van de Gegevensbeschermingsautoriteit ter zake.

C.2. Betreffende de mogelijke verlenging van de stage indien de stage-examens (omwille van overmacht) niet konden georganiseerd worden (voorstel van aanpassing van artikel 21)

13. De organisatie en het verloop van de stage-examens en de bekwaamheidsexamens voor de stagiairs-bedrijfsrevisoren zijn in de voorbije periode door de COVID-19-gezondheids crisis, met de diverse hieruit voortvloeiende maatregelen vanwege de overheid, aanzienlijk beïnvloed.

De Hoge Raad stelt vast dat in de schoot van het IBR efficiënt en deskundig is omgegaan met deze onvoorziene en uitzonderlijke omstandigheden; zo bijvoorbeeld zijn een aantal theoretische en praktische stage-examens op afstand (digitaal) georganiseerd, en dit met gebruik van de nodige *proctoring software*.³

Volgens de Hoge Raad dient van deze ervaring gebruik gemaakt te worden om ook de reglementaire voorschriften in verband met de organisatie en het verloop van de stage-examens aan te vullen en af te stemmen op het gebruik van de moderne ICT-technologieën, teneinde de nodige rechtszekerheid te garanderen.

---

³ Zie in dit verband de informatie op de website van het IBR betreffende, respectievelijk, de theoretische stage-examens (<https://www.ibr-ire.be/nl/stage/toegang-tot-de-stage/theoretische-stage-examens>) en de praktische stage-examens (<https://www.ibr-ire.be/nl/stage/verloop-van-de-stage/praktische-stage-examens>).

Meer in het bijzonder dient het voor advies voorgelegd ontwerp van besluit te worden aangevuld, teneinde de mogelijkheid om de stage-examens (zowel de theoretische als de praktische stage-examens) en het bekwaamheidsexamen “op digitale wijze” te organiseren, formeel te verankeren in het koninklijk besluit.

Zo ook is het aangewezen uitdrukkelijk te bepalen dat het Instituut de vereiste elektronische communicatietechnologie ter beschikking stelt die voldoet aan de voorwaarden zoals door de Stagecommissie vooropgesteld, dit met het oog op de nodige garanties qua toegankelijkheid en veiligheid (onder meer wat betreft het toezicht bij digitale examens).

14. In het voor advies voorgelegd ontwerp wordt voorgesteld om een maatregel van stageverlenging in te voeren in de situatie waarbij – ingeval van overmacht – geen theoretische en/of praktische stage-examens zouden kunnen georganiseerd worden.

De Hoge Raad heeft begrip voor de verwijzing naar een situatie van “overmacht”, en de daaruit voortvloeiende onmogelijkheid om de (theoretische en/of praktische) stage-examens te organiseren, maar is tegelijk van oordeel dat de tekst op dit punt moet worden verfijnd.

Er mag immers niet uit het oog verloren worden dat volgens artikel 31, § 1, van het huidig koninklijk besluit van 17 augustus 2018, de Stagecommissie geacht wordt ieder jaar *minstens één stage-examensessie* voor de stage-examens te organiseren. Indien het de bedoeling is dat - omwille van overmacht - van dit principe zou kunnen afgeweken worden, dan dient **minstens ook in artikel 31, § 1, de uitzondering van overmacht expliciet te worden bepaald**, zo niet ontstaat er een mogelijke tegenstrijdigheid tussen de bestaande voorschriften van artikel 31, § 1 en de nieuwe bepaling.

Verder houdt de Hoge Raad eraan te benadrukken dat een situatie van “overmacht” steeds als een uitzonderlijke situatie moet worden beschouwd, en te wijten moet zijn aan externe omstandigheden, dus *in concreto* buiten de wil van de Stagecommissie en/of het Instituut om. Hoewel een **restrictieve interpretatie** van deze uitzonderingssituatie evident lijkt, is het toch nuttig om hieraan uitdrukkelijk te herinneren.

Tenslotte merkt de Hoge Raad op dat in de voorgestelde tekst enkel sprake is van een eventuele onmogelijkheid om de (theoretische en/of praktische) *stage-examens* te organiseren; er wordt geen gewag gemaakt van de eventuele onmogelijkheid, ingeval van overmacht, om het *bekwaamheidsexamen* in te richten. Nochtans moet de Stagecommissie ook ieder jaar *minstens twee sessies van het bekwaamheidsexamen* inrichten (artikel 42, § 1, van het besluit). De vraag stelt zich dan ook of dit een vergetelheid is, dan wel een bewuste keuze. Desgevallend dient de tekst ook op dit punt te worden aangevuld.

15. Het huidig koninklijk besluit voorziet reeds in twee mogelijke situaties van stageverlenging, met name:

- *“Wanneer de Stagecommissie de opleiding van de stagiair onvoldoende acht of wanneer zij niet beschikt over voldoende relevante en adequate informatie om het goede verloop van de stage te beoordelen”.*
In dit geval kan de Stagecommissie de duur van de stage meermaals verlengen, voor een totale periode van maximaal drie jaar. Indien deze termijn overschreden wordt, wordt de stagiair ambtshalve doorgehaald van de lijst van stagiairs (huidig artikel 21).
- Ingeval de stagiair voor bepaalde stage-examens niet slaagt, respectievelijk aan het einde van het eerste, tweede of derde stagejaar (huidig artikel 32, §§ 4 en 5 en artikel 33, §§ 4 en 5).
In die gevallen volgt (automatisch) een verlenging van de stage met één jaar; deze verlengingen zijn niet cumulatief (artikel 34).

Het voor advies voorgelegd ontwerp van besluit voegt een derde situatie van mogelijke verlenging van de stage toe, met name als er - wegens overmacht - geen stage-examens kunnen georganiseerd worden (voorgesteld artikel 21, § 2). In die omstandigheden kan de Stagecommissie beslissen de stage te verlengen, en dit *“met de termijn noodzakelijk voor de organisatie van de theoretische en/of praktische stage-examens waaraan de stagiair niet heeft kunnen deelnemen”*, aldus het voorstel.

Gelet op het feit dat de voorgestelde maatregel van verlenging op geen enkele wijze te wijten is aan de stagiair zelf of aan de wijze waarop zijn stage verloopt, komt het de Hoge Raad voor dat deze bijkomende mogelijkheid van verlenging van de stage best vereenvoudigd en losgekoppeld wordt van de verlenging van de stage wegens onvoldoende stage of ontoereikende informatie.

Deze vereenvoudiging en loskoppeling kan gebeuren door:

- in het eerste lid van de voorgestelde paragraaf 2 van artikel 21 “In afwijking van paragraaf 1” weg te laten;
- in het tweede lid van de voorgestelde paragraaf 2 van artikel 21 “die niet in de mogelijkheid was om aan al zijn stageverplichtingen te voldoen binnen de termijn bedoeld in paragraaf 1” weg te laten.

Bovendien kan uit de huidige formulering niet worden afgeleid of het al dan niet gaat om een “collectieve” verlenging van de stages, dan wel of enkel de stagiairs betrokken zijn die aan het maximum van de toegelaten stagetermijn zouden zijn. Ook op dit punt is de tekst voor verduidelijking vatbaar.

De Hoge Raad dringt er alleszins op aan dat de Stagecommissie erover waakt dat alle personen die zich in gelijke omstandigheden bevinden, op een gelijke manier worden behandeld.

16. Tenslotte wenst de Hoge Raad nog een eerder vormelijke opmerking omtrent de voorgestelde bepalingen te formuleren.

De organisatie van de stage-examens (zowel de theoretische en de praktische stage-examens, als het bekwaamheidsexamen) behoort tot één van de opdrachten van de “Stagecommissie”, en niet zozeer van het “Instituut”. Dit blijkt duidelijk uit artikel 7, 9° van het koninklijk besluit van 17 augustus 2018.

De verwijzing naar de onmogelijkheid van het “Instituut” om de stage-examens te organiseren ingeval van overmacht (eerste lid van paragraaf 2 van het voorgestelde artikel 21), is dus niet pertinent.

Dit zou dan ook als volgt moeten worden aangepast: “... als *de Stagecommissie*, ingeval van overmacht, niet in mogelijkheid was om de theoretische en/of praktische stage-examens te organiseren.”

***

Executive summary

Betreffende de organisatie van “hybride” vergaderingen en vergaderingen op afstand van de Stagecommissie:

- *De Hoge Raad staat positief tegenover de organisatie van “hybride” vergaderingen en vergaderingen op afstand van de Stagecommissie van het IBR en het formeel verankeren ervan in de regelgeving; dit komt de rechtszekerheid zeker ten goede.*
- *Met het oog op de nodige garanties voor een correct verloop van de “hybride” vergaderingen en de vergaderingen op afstand van de Stagecommissie dienen in het ontwerp wel bepaalde modaliteiten te worden toegevoegd. Ook kan de voorgestelde regeling kan aan duidelijkheid winnen door een aantal definities in te voegen en een coherente terminologie te hanteren.*
- *Wat betreft de eventuele verwerking van persoonsgegevens ingeval van “hybride” vergaderingen of vergaderingen op afstand, verwijst de Hoge Raad desgevallend naar de specifieke bevoegdheid en deskundigheid van de Gegevensbeschermingsautoriteit ter zake.*

Betreffende de mogelijke verlenging van de stage indien de stage-examens (omwille van overmacht) niet konden georganiseerd worden:

- *De mogelijkheid om de stage-examens op “digitale” wijze te organiseren, moet ook in de reglementaire voorschriften verankerd worden, dit met het oog op de nodige rechtszekerheid en garanties qua toegankelijkheid en veiligheid (onder meer op het vlak van het toezicht bij digitale examens).*
- *De situatie van “overmacht” met de daaruit voortvloeiende onmogelijkheid om stage-examens te organiseren, dient restrictief te worden geïnterpreteerd en de formulering in de tekst moet worden aangevuld.*
- *De eventuele verlenging van de stage te wijten aan de onmogelijkheid om stage-examens te organiseren wegens overmacht, wordt best losgekoppeld wordt van de verlenging van de stage wegens een ontoereikende stage.*

Bijlage: officieuze coördinatie

<p>UITTREKSEL uit het Koninklijk besluit van 17 augustus 2018 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor</p> <p>- <u>de lege lata</u> -</p>	<p>Voorstel tot wijziging, voorgelegd voor advies aan de Hoge Raad – officieuze coördinatie</p> <p>- <u>de lege ferenda</u> -</p>
<p>Stagecommissie – samenstelling en werking</p>	<p>Stagecommissie – samenstelling en werking</p>
<p><i>Artikel 4</i></p>	<p><i>Artikel 4</i></p>
<p>§ 1. De Stagecommissie vergadert op uitnodiging van de voorzitter telkens het belang van het Instituut het vereist en ten minste achtmaal per jaar. De uitnodiging vermeldt de agenda van de vergadering. Behoudens in geval van hoogdringendheid wordt de uitnodiging minstens vijf dagen voorafgaand aan de vergadering verstuurd, desgevallend langs elektronische weg.</p>	<p>§ 1. De Stagecommissie vergadert op uitnodiging van de voorzitter telkens het belang van het Instituut het vereist en ten minste achtmaal per jaar. De uitnodiging vermeldt de agenda van de vergadering. Behoudens in geval van hoogdringendheid wordt de uitnodiging minstens vijf dagen voorafgaand aan de vergadering verstuurd, desgevallend langs elektronische weg.</p>
	<p><u>De leden van de Stagecommissie kiezen om deel te nemen aan de vergadering van de Stagecommissie hetzij fysiek, hetzij op afstand door middel van een door het Instituut ter beschikking gesteld elektronisch communicatieplatform.</u></p>
	<p><u>§ 2. In afwijking van paragraaf 1, wordt de vergadering van de Stagecommissie uitsluitend fysiek gehouden op verzoek van de voorzitter van de Stagecommissie.</u></p>
<p>§ 2. In geval van hoogdringendheid kan de voorzitter de Stagecommissie bijeenroepen voor een vergadering die, in voorkomend geval, kan plaatsvinden door middel van een telefoon- of videoconferentie.</p>	<p><u>§ 3. In afwijking van paragraaf 1, kan bij hoogdringendheid de voorzitter van de Stagecommissie, een vergadering van de Stagecommissie bijeenroepen die uitsluitend op afstand plaatsvindt.</u></p>

In dit geval wordt de uitnodiging minstens 24 uur voor de vergadering verstuurd, desgevallend langs elektronische weg.	In dit geval wordt de uitnodiging minstens vierentwintig uur voor de vergadering verstuurd, desgevallend langs elektronische weg.
§ 3. Op verzoek van de Raad vergadert de Stagecommissie binnen vijftien dagen nadat de Raad haar daarom heeft verzocht.	§ 4. Op verzoek van de Raad vergadert de Stagecommissie binnen vijftien dagen nadat de Raad haar daarom heeft verzocht.
Verloop van de stage - algemeen	Verloop van de stage – algemeen
<i>Artikel 21</i>	<i>Artikel 21</i>
Wanneer de Stagecommissie de opleiding van de stagiair onvoldoende acht of wanneer zij niet beschikt over voldoende relevante en adequate informatie om het goede verloop van de stage te beoordelen, kan zij de duur van de stage meermaals verlengen voor een totale periode van maximaal drie jaar. Indien deze termijn overschreden wordt, wordt de stagiair ambtshalve doorgehaald van de lijst van stagiairs.	§ 1. Wanneer de Stagecommissie de opleiding van de stagiair onvoldoende acht of wanneer zij niet beschikt over voldoende relevante en adequate informatie om het goede verloop van de stage te beoordelen, kan zij de duur van de stage meermaals verlengen voor een totale periode van maximaal drie jaar. Indien deze termijn overschreden wordt, wordt de stagiair ambtshalve doorgehaald van de lijst van stagiairs.
	§ 2. <u>In afwijking van paragraaf 1, kan de Stagecommissie beslissen om de stage te verlengen als het Instituut, ingeval van overmacht, niet in de mogelijkheid was om de theoretische en/of praktische stage-examens te organiseren.</u>
	<u>In dit geval wordt de stage van de betrokken stagiair die niet in de mogelijkheid was om aan al zijn stageverplichtingen te voldoen binnen de termijn bedoeld in paragraaf 1, verlengd met de termijn noodzakelijk voor de organisatie van de theoretische en/of</u>

	<u>praktische stage-examens waaraan de stagiair niet heeft kunnen deelnemen.</u>
--	--